

genitus, tuus quodammodo (84) reputabitur Filius. Sic autem et quod natum est ex ipso erit tuus; et quod ex te nascetur ejus; ut tamen non sint duo filii sed unus. Et licet aliud quidem ex te, aliud ex illo sit; jam non tamen cujusque suus, sed unus utriusque filius erit. Ideoque et quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei. Attendite quæso quam reverenter dixerit: *Quod nascetur ex te sanctum*. Ut quid enim tam simpliciter sanctum, et absque aditamento? Credo quia non habuit quid proprie digne nominaret illud eximium, illud magnificentum, illud reverendum, quod de purissima videlicet virginis carne cum sua anima unico patris erat unendum. Si diceret, sancta caro, vel sanctus homo, vel sanctus infans; quidquid tale poneret, parum sibi dixisse videretur. Posuit ergo indefinite *sanctum*, quia quidquid illud sit quod Virgo genuit, sanctum procul dubio ac singulariter sanctum fuit, et per Spiritus sanctificationem, et per Verbi assumptionem. »

VI. His dictis Patrum caute pensatis, patet eos intellexisse, vel ultra intellectum credidisse hominem Deum et Filium Dei, Sanctum sanctorum. Quem quia Pater sanctificavit et misit in mundum; non blasphemamus nos, qui eum prædicamus Deum, Dei Filium unicum et naturalem ac proprium: utpote cui nativitas non adoptio contulit esse Deum Dei Filium in utraque natura unicum. Sicut ostensum est jam supra dictis Augustini et aliorum Patrum, una reverentiæ adoratione docentium adorandum hominem qui est Sanctus sanctorum, sive ut expressius dicatur, Sanctum vel Sanctitas omnium sanctorum. Qui sicut Augustinus ait: « Factus est nobis a Deo sapientia, et justitia et sanctificatio et redemptio. » Ad hoc et pertinet illud in lege dictum: *Quia omne masculinum adaperiens vulvam, sanctum Domino vocabitur* (Luc. xi, 25). Quod sicut affirmat Ambrosius in Lucam, de solo virginis primogenito proprie dictum est: Quia hic solus aperuit vulvam, et vocatur Sanctum sanctorum, cui sanctitas non est accidentalis; et quod de omni primogenito improprie dicitur, quia multi primogeniti non sancti fuisse leguntur. Sed tamen propter unum primogenitum vere ac substantive sanctum, dicebatur in lege: *Omne masculinum adaperiens vulvam, sanctum Domino vocabitur*: cum

A id conveniat solummodo illi primogenito quem de Spiritu sancto concepit Virgo

VII. Sed et illud in epistola Joannis dictum: *Omnis qui natus est ex Deo, non peccat; sed generatio Dei conservat illum* (I Joan. v, 18), proprie huic soli homini convenit, qui solus inter homines originali pariter et actuali peccato caruit. Quia cum sit ex Deo natus, generatio Dei conservavit illum sine peccato in omnibus et per omnia purum et sanctum: quod illi contulit generatio, sicut filiis adoptivis regeneratio confert sanctitatis ejus participium per remissionem peccatorum. Quorum tamen nullus quantumcunque sanctificatus, dicitur Sanctus sanctorum, quia nullus eorum sanctus est essentiali sanctitatis bono, quantumlibet sanctificatus accidentali dono, ut Joannes Baptista vel Jeremias. Qui licet legantur in uteris matrum sanctificati, non tamen caruerunt macula originalis peccati ex conceptione contracti. Sed hic solus de Spiritu sancto conceptus, non accidentaliter sed essentialiter dicitur sanctus, aut quod sensum valentius exprimit, *sanctum*, cui hoc est esse, quod sanctum esse. Propterea conceptionem ejus annuntians angelus, non dixit: Qui nascetur ex te sanctus; sed, *Quod nascetur ex te sanctum*. Quasi diceret, quod non accidentaliter sed essentialiter erit sanctum, sufficiens ad sanctificandum cunctos in se credentes.

VIII. Piget respondere strophis illorum, qui cum de Deo prædicantur humana, vel de homine divina, ut evacuent sensum veritatis, inducunt varios tropos et figuras loquendi: verbi gratia, Deus, inquit, passus et mortuus est in cruce; non in veritate sed ratione consortii: quasi homo in cruce pendens, non ipse fuerit Deus per se, sed habens Deum in se. Quem nos credimus Deum per se, licet non a se. Atque ideo cum homo ille passus est, ipse Deus passus est: non tamen secundum suam impassibilem divinitatem, sed secundum suam tunc passibilem humanitatem. Item, inquit, cum homo dicitur omnipotens, tropus est accidentalitatis, quia prædicamentum non redditur ad causam. Neque enim inde omnipotens undè homo. Sicut etiam in humanis patet, cum dicitur coloratus intelligere. Sic sic alienant hominem a Deo suis tropis falso intellectu.

MONITUM IN OPUSCULUM SUBSEQUENS.

(D. B. Pezius, præf. ad t. I, p. II, *Anecdol.*, p. LXX.)

Liber hic, quem sæculi XII ornamento præcipuo, ven. Godefrido abbati Admontensi dicavit Gerhohus, est *Prologus Galeatus* ejusdem in Expositionem Psalmorum, quam vastissimo volumine prelo paravit A. R. P. Felix Wirtenberger, ordinis Serv. B. Mariæ Virg., vir in his studiis versatissimus, et olim, si sacerrimi ordinis moderatores, ut meretur, faverint, incomparabilis futurus. Porro cum is cum Expositione Psalmorum, quam nobis edendam cl. P. Felix cessit, non adeo arcte ac necessario conjunctus esset, nobis primo quoque tempore in lucem efferendus visus est. Quæ autem illæ duæ hæreses sint, contra quas stylum in hoc opusculo tenuit Gerhohus, ipse in præmio his verbis docet: *In præsentis opusculo*

sermo mihi est permixtissime contra duas hæreses partim antiquas, partim novas. Altera cum Nestorio detrahit homini divinitus concepto, dans illi minorem gloriam Dei Patris gloria, pro eo quod natura ejus humana secundum sui conditionem minor est Patris natura, cui tamen æqualis est in gloria: quia, ut jam omnis lingua confitetur, Dominus Jesus Christus in gloria est Dei Patris. Porro altera non aufert Christo, sed nimis tribuit Antichristo, dum sacerdotes officio divino seu communione Christiana synodaliter privatos asserit in officiis præsumptis Ecclesia contradicente conficere posse corpus Christi. Hæc ipse Gerhohus, qui priorem hæresim iisdem hic fere argumentis, quibus in præmisso libro gloriam et honorem Filii hominis defendit, jugulare conatus est; alteram vero quam in nullis non scriptis suis exagitat, auctoritate conciliorum, Romanorum pontificum, SS. Patrum, et maxime Hugonis Radingensis, postea Rothomagensis archiepiscopi aggreditur. Posterioris epistolam integram de nullis excommunicatorum et depositorum presbyterorum sacramentis habes cap. 5. De scriniis Romanæ curiæ acceptam Gerhohus sibi gratulatur. Sub finem eo evolvitur disputatio Gerhohi, ut dicat non esse Christi corpus, quod schismaticus et officio sacerdotali privatus conficit, quantum ad essentiam, rem, et efficientiam sacramenti, quod tamen speciatenus et sacramentotenus dici potest corpus Christi. Quod ut penitus percipias, legis libelli hujus caput ultimum. In quo si quæ durius dicta, nec cum nostrarum scholarum recepto loquendi modo satis cohærentia deprehenderit, id utique nobis crimini, si sapis, nequaquam vertes, ut quibus unice propositum est in lucem edere quæ veteres theologi senserunt, non docere quid nunc sentiendum, aut quomodo illis loquendum fuerit. Cæterum usum cœvi codicis, ex quo præsens libellus ab A. R. P. Felice singulari cura excerptus est, debemus reverendissimo, et nostrum amantissimo domino præposito Reicherspergensis Herculano.

VEN. GERHOHI

PRÆPOSITI REICHERSPERG.

LIBER CONTRA DUAS HÆRESES.

(Eruit ex cod. ms. inelytæ canonice Reichersperg. adm. reverendus, et clarissimus Pater Felix Wirtenberger, ord. serv. B. M. V. theologus, et in monasterio Schonpohlensi in Austria prior; edidit D. B. Pezsius *Anecdot. t. I, parte II, p. 281.*)

GERHOHI EPISTOLA

2D GODEFRIDUM ABBATEM ADMONTENSEM, QUA HUIC OFFERT LIBRUM SUUM CONTRA DUAS HÆRESES.

G. [GODEFRIDO I] venerabili Admontensis cœnobii abbati fr. G. [GERHOHI] devotum cum assiduis orationibus obsequium.

Crebro experimento didici a sagitta volante per diem non esse tutum viatorem quantumlibet vacuum, si ambulat inter latrones, nimirum solitos prius viantem sagittare, quam curent sacculos ejus explorare. Est tamen genus latronum non sagitta ferientium, sed gladio priusquam viderint onustum viatorem, quem non læderent, si vacuum viderint. Unde ait ethnicus;

Cantabit vacuus coram latrone viator.

(JUVENAL, sat. x, 22.)

Quia ergo mihi via est non solum inter sicarios, de quibus dicitur: *Lingua eorum gladius acutus (Psal. lvi, 5)*, verum etiam inter sagittarios malignos; necesse mihi est attendere quid de hujusmodi scriptum est: *Quoniam ecce peccatores intenderunt arcum, paraverunt sagittas suas in pharetra, ut sagittent innocentes rectos corde (Psal. x, 2)*. Timidi sunt namque hujusmodi latrones lædere parati, etiam rectos corde. Timidæ sunt eorum toxicatæ sagittæ, atque cavendæ omnibus rectis corde, quibus maxime insidiantur, sed frustra, quoniam recti corde, quos inexpugnabili scuto suo circumdabit veritas, non timebunt a timore nocturno, a sagitta volante per diem, a negotio perambulante in tenebris,

PATROL. CXCIV.

A *ab incursu, et dæmonio meridiano (Psal. xc, 6)*. Volens tali scuto circumdari Veritas discipulos suos, ait: *Si manseritis in sermone meo, vere liberi eritis, et veritas liberabit vos (Joan. viii, 36)*. Ut ergo tutus, ac liber incedam in expositione Psalmorum, neque timeam mihi a verbo aspero, quoniam usitatum est quibusdam importunis vocare schismaticum, vel hæreticum, quemcunque suo sensui viderint minus consonum. Si quæ forte modernis lectoribus inusitata interponentur antiquorum Patrum orthodoxorum sententiis veris hinc inde cincta, et scuto veritatis circumdata invenientur; sed quia inter hostes versanti non sufficit scutum, nisi caput quoque ipsius galea munitum sit, præsens istud proœmium tuæ paternæ sapientiæ destinatum tractatui meo in partes distincto censui anteponendum, ut hinc munitum, seu galeatum sit ejus caput, et principium contra sagittarios de longe, atque sicarios de propere ferientes, et lædere paratos in obscuro etiam rectos corde (Psal. x, 3). Tu igitur, quem rectum corde non dubito, quia non ambulas in obscuro, minime habes necessarium præmuniri hoc opusculo nostro; verumtamen propter alios in obscuro ambulantes hoc ipsum tibi destino, ubi placet approbandum, atque ubi rationabiliter displicet emendandum, vel mihi, ut emendetur caute resignandum.

Explicit epistola.

INCIPIT PROŒMIUM.

In præsentis opusculo sermo mihi est permixtissime contra duas hæreses partim antiquas, partim novas.